

Een trotse gitarist

Tekst: IJse van der Mierden

Of we het interview halverwege kunnen onderbreken, vraagt Pim (13) vooraf. 'Dan kan ik een stukje gitaar voorspelen.' Het is moeilijk te geloven dat deze jongen, die enthousiast zijn kamer laat zien, open over zijn geschiedenis praat en thee met koekjes aanbiedt, drie jaar geleden nog totaal in zichzelf gekeerd was.

Tot zijn vierde woonde Pim bij zijn ouders in de Randstad. Nadat zij uit elkaar gingen ver trok hij met zijn moeder naar een stad in het zuidelijkste puntje van Limburg. Daar, bij zijn moeder en stiefvader, was het niet veilig. Pim verhuisde daarom naar een kindertehuis, hij was toen zes.

Blaauwe plekken

'In het tehuis vond ik het vre-se-lijk.' Pim spreekt bedachtzaam, hij zoekt naar woorden om zijn tijd daar te omschrijven. Hij vertelt hoe hij iedere avond door zijn kamergenootje werd geslagen. Zijn groepsgenootjes negeerden hem. In de schoolvakanties logeerde Pim soms bij zijn tante Marianne (67) in Amsterdam. Ze bezocht hem ook in het tehuis. Toen Marianne tijdens het douchen de blauwe plekken op zijn lichaam zag, maakte ze zich grote zorgen over haar neefje. Niet lang daarna belde een medewerker van het tehuis met de vraag of zij hem in huis kon nemen. Dat wilde ze graag, maar gezien haar leeftijd en wat Pim allemaal had moeten doorstaan, vroeg ze zich af of ze de opvoeding alleen aan zou kunnen. Uiteindelijk hakte ze de knoop door en werd ze netwerkpleegouder.

Als een eendje

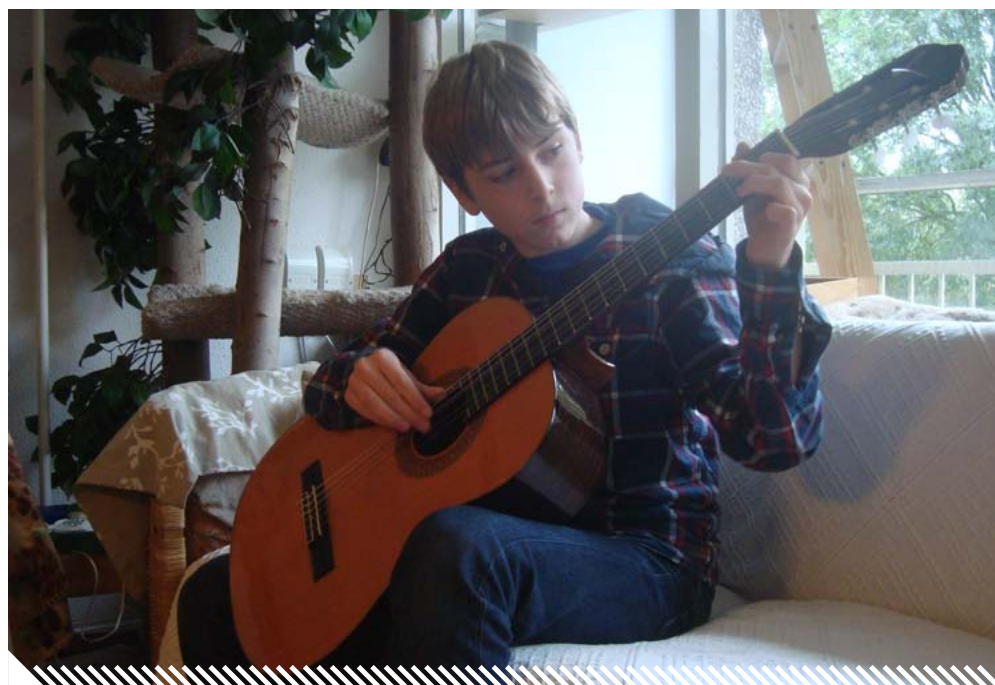
Al snel na zijn komst bleek dat Pim emotioneel, cognitief en motorisch ernstig achterliep. In het

tehuis was zijn IQ vastgesteld op 70 punten, op de grens tussen zwakbegaafd en licht verstandelijk gehandicapt. 'Ik keek mensen niet aan', vertelt hij. In de loop van de tijd had hij allerlei angsten en tics ontwikkeld. 's Avonds kwam hij vaak wel twintig keer uit bed om naar het toilet te gaan. Hij waste zijn handen tot ze aanvoelden als schuurpapier. Hij friemelde en trok net zo lang aan de draadjes van zijn kleren totdat ze stuk rafelden. En hij liep de hele dag als een eendje achter zijn tante aan. Pim: 'Ik was zo bang haar kwijt te raken dat ik

steeds op haar hielen stapte.' Rennen kon hij niet goed, een bal vangen lukte niet. Pim had nooit leren fietsen of zwemmen: 'Ik wist niet eens wat een tomaat of aardbei was.'

Onveilig

Door Pims gedrag beseftte Marianne dat hij meer begeleiding nodig had dan zij hem als pleegmoeder kon bieden. Ze googelde op internet naar hulpmogelijkheden en overlegde met zijn toenmalige voogd. Na een aanmelding via jeugdzorg in Limburg konden Pim en Marianne terecht bij de Bascule, academisch centrum voor jeugd- en kinderpsychiatrie. De psychiater daar constateerde PDD-NOS, een vorm van autisme. Marianne vertelt dat Pims gedrag volgens de psychiater waarschijnlijk deels voortkwam uit het feit dat hij zich extreem onveilig voelde. Uit zelfbehoud was hij volledig in zichzelf gekeerd geraakt.

Mantra-woord

Bij de Bascule volgde Pim intensieve therapieën, vaak samen met Marianne. Ze leerden onder andere ontspannings- en ademhalings-technieken. Omdat Pim 's avonds vaak bang was, leerde hij een mantra-woord dat hem hielp in slaap te vallen. Samen met andere kinderen volgde hij de groepstraining 'Theory of Mind'. Hierin leerde hij meer inzicht te krijgen in wat er in anderen omgaat. Eén van de oefeningen ging over beter kijken. Pim: 'Dan ging één kind naar de gang.

Hij veranderde iets aan hoe hij eruit zag, zette bijvoorbeeld het zakje van zijn bloes open. Als hij terugkwam moesten de anderen raden wat er anders was.'

Traumaverwerking

Voor zijn angsten werd Pim behandeld met 'Eye Movement Desensitization and Reprocessing' (EMDR). Deze behandelmethode helpt traumatische ervaringen te verwerken. Pim maakte een tekening van de gebeurtenis waar hij bang voor was. De therapeut vroeg hem

terug te denken aan wat er was voorgevallen. Terwijl Pim dat deed, hoorde hij als afleiding via een koptelefoon afwisselend links en rechts tikjes. De therapeut zette de tikjes iedere keer even stop en vroeg Pim dan wat hij merkte of wat er in hem op kwam. Gaandeweg nam het spannende en nare gevoel bij de traumatische herinnering af. Uiteindelijk kon Pim aan de gebeurtenis denken zonder zich vervelend te voelen. Tijdens het hele traject kregen hij en Marianne ondersteuning van een gespecialiseerd maatschappelijk werker

bij de Bascule. Op de basisschool volgde Pim bovendien Mensendieck voor zijn lichamelijke ontwikkeling en logopedie voor zijn spraakontwikkeling.

Gitaar

Op alle gebieden waar Pim achterliep, boekte hij vooruitgang. Hij haalde in korte tijd zijn zwemdiploma's en volgde twee schoolklassen in één jaar. Hij leerde rennen en fietsen, stopte met dwangmatig handen wassen en liet zijn kleding heel. Hij ging op judo en leerde gitaar spelen.

Zijn IQ bleek bij nader inzien geen 70, maar 96 - ofwel een gemiddelde intelligentie. De behandeling bij de Bascule is inmiddels afgelopen. Pim en Marianne krijgen sindsdien begeleiding van een jeugdmaatschappelijk werker van Spirit. Zij komt eens in de zes tot acht weken langs, vaker is op dit moment niet nodig. Zijn vader, moeder en broertje ziet Pim ongeveer eens per maand, zijn oudere broer eens per jaar. Hij reist zelf met de bus en tram naar school en vertelt trots dat hij laatst een 10 haalde voor wiskunde. Dinsdagmiddag heeft hij gitaarles, hij oefent iedere dag. En dat is te merken. Met alle gemak speelt Pim het thema van de film 'Pirates of the Caribbean', van zijn grote held Jack Sparrow, gevolgd door het Spaanse 'El Toro'.

Therapeutische pleegzorg

Therapeutische pleegzorg is een vorm van specialistische pleegzorg voor kinderen tot 18 jaar die kampen met een combinatie van psychiatrische, psychosociale en gezinsproblemen. De begeleiding van een pleegkind en (pleeg)ouder is daarom intensiever dan bij reguliere pleegzorg. In de Bascule krijgen kinderen en pleegouders bij Therapeutische pleegzorg begeleiding van een gespecialiseerd maatschappelijk werker. Daarbij volgen ze therapieën en behandeling voor hun specifieke problemen bij een psychiater, psycholoog of andere therapeut. Aan de behandeling gaat een uitgebreide diagnosestelling vooraf. Zodra het met de ontwikkeling van een kind beter gaat, neemt de reguliere pleegzorg de begeleiding weer over. In Amsterdam is dat Spirit. Waar nodig kunnen jeugdmaatschappelijk werkers van Spirit advies vragen bij de medewerkers van de Therapeutische pleegzorg.